EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

21. oktoober 2010 *

Kohtuasjas C-306/09,

mille ese on EL artikli 35 alusel Cour constitutionnelle'i (Belgia) 24. juuli 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. juulil 2009, Euroopa vahistamismääruse täitmisega seonduvas menetluses, mis puudutab

I. B-d,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud K. Schiemann, L. Bay Larsen (ettekandja), C. Toader ja M. Berger,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,
kohtusekretär: osakonna juhataja M.-A. Gaudissart,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. mai 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– I. B., esindaja: advokaat P. Huget,

– Belgia valitsus, esindaja: T. Materne, keda abistasid advokaadid J. Bourtembourg ja F. Belleflamme,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja J. Kemper,

– Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

– Poola valitsus, esindaja: M. Dowgielewicz,

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk ja C. Meyer-Seitz,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: I. Rao,

– Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: O. Petersen ja I. Gurov,

– Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja S. Grünheid,

olles 6. juuli 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsustaotlus puudutab nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) artikli 3, artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punktide 1 ja 3 tõlgendamist ning artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 kehtivust.

2 Taotlus on esitatud menetluses, mis puudutab niisuguse Euroopa vahistamismääruse täitmist Nivelles'i esimese astme kohtu (Belgia) poolt, mille Tribunalul București (Rumeenia) (Bukaresti esimese astme kohus; edaspidi ka „vahistamismäärust täitev

Rumeenia õigusasutus") tegi 13. detsembril 2007 Belgias elava Rumeenia kodaniku I. B. suhtes tagaseljaotsusega mõistetud nelja-aastase vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Amsterdami lepingu jõustumise kuupäeva käsitlevast teadaandest, mis on avaldatud Euroopa Ühenduste Teatajas 1. mail 1999 (EÜT L 114, lk 56), nähtub, et Belgia Kuningriik aktsepteeris EL artikli 35 lõike 2 alusel tehtud deklaratsiooniga Euroopa Kohtu pädevuse teha otsuseid EL artikli 35 lõike 3 punktis b sätestatud korras.

4 Vastavalt ELT lepingule lisatud protokolli nr 36 üleminekusätete kohta artikli 10 lõikele 1 jäävad enne Lissaboni lepingu jõustumist vastvõetud liidu õigusaktide puhul EL lepingu VI jaotisel põhinevad Euroopa Kohtu volitused samaks, isegi kui neid on aktsepteeritud EL artikli 35 lõike 2 alusel.

Raamotsus 2002/584

Raamotsuse 2002/584 põhjendused 1, 5, 10 ja 12 kõlavad järgmiselt:

„(1) Vastavalt 15. ja 16. oktoobril 1999 Tamperes kogunenud Euroopa Ülemkogu otsusele […] tuleks kaotada liikmesriikidevaheline formaalne väljaandmismenetlus nende isikute suhtes, kes hoiavad kõrvale karistuse kandmise eest pärast lõplikku süüdimõistmist, ning väljaandmismenetlust tuleks kiirendada nende isikute suhtes, keda kahtlustatakse süüteo toimepanemises.

[...]

(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.

[…]

(10) Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Selle kohaldamise võib peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud [EL] artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid ja kui rikkumise on [EL] artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud nõukogu ja sellel on artikli 7 lõikes 2 sätestatud tagajärjed.

[...]

(12) Käesolev raamotsus austab põhiõigusi ja järgib põhimõtteid, mida tunnustatakse [EL] artiklis 6 ja mis on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, eelkõige selle VI peatükis. […]

[…]."

6 Raamotsuse 2002/584 artikkel 1 näeb ette:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [EL] artiklis 6.”

7 Kõnealuse raamotsuse artikli 2 „Euroopa vahistamismääruse rakendusala” lõige 1 sätestab:

„Euroopa vahistamismääruse võib teha tegude eest, mida vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatakse […], või kui karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohta on otsus tehtud, peab see olema vähemalt nelja kuu pikkune.”

8 Nimetatud raamotsuse artiklis 3 on loetletud kolm „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikku alust”.

9 Sama raamotsuse artikli 4 „Euroopa vahistamismääruse täitamata jätmise vabatahtlikud alused” seitsmes punktis on need alused ära toodud. Nimetatud artikli punkt 6 sätestab sellega seoses:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

[…]

6) kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks ja tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis või on selle kodanik või omab seal elukohta ning see riik kohustub karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitma vastavalt oma siseriiklikule õigusele."

10 Raamotsuse 2002/584 artikkel 5 „Vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised" kõlab järgmiselt:

„Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes täitva õigusasutuse poolt võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel kohaldada järgmisi tingimusi:

1) kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks, mis on määratud tagaseljaotsusega ja asjaomasele isikule ei ole teatatud isiklikult ega teda muul viisil teavitatud, millal ja kus toimub istung, mille tulemusel tehti tagaseljaotsus, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et vahistamismääruse teinud õigusasutus annab piisava tagatise, et isikul, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa vahistamismäärust, on võimalus esitada taotlus asja uueks läbivaatamiseks vahistamismääruse teinud liikmesriigis ning olla otsuse tegemise juures;

[...]

3) kui isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või omab seal elukohta, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda

vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle määratud vahistamismääruse teinud liikmesriigis.”

11 Selle raamotsuse artikkel 8 „Euroopa vahistamismääruse sisu ja vorm” sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus sisaldab järgmist teavet, mis on esitatud vastavalt lisas toodud vormile:

[…]

c) tõendid täidetava kohtuotsuse, vahistamismääruse või mis tahes muu sama mõjuga täidetava kohtuotsuse kohta, mis kuulub artiklite 1 ja 2 rakendusalasse;

[…]

f) lõpliku kohtuotsuse olemasolu korral määratud karistus või kuriteo eest ettenähtud karistusmäär vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse alusel;

[…]”.

12 Nimetatud raamotsuse artikli 15 lõige 2 näeb ette:

„Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata […]".

13 Raamotsuse 2002/584 artikkel 32 sätestab:

„Enne 1. jaanuari 2004 saadud väljaandmistaotluste suhtes kohaldatakse jätkuvalt väljaandmisega seotud juriidilisi dokumente. Pärast seda kuupäeva saadud taotluste suhtes kohaldatakse eeskirju, mille liikmesriigid on käesoleva raamotsuse alusel vastu võtnud. Kuid liikmesriik võib ajal, mil nõukogu käesoleva raamotsuse vastu võtab, teha avalduse, et tema kui vahistamismäärust täitev liikmesriik jätkab taotluste läbivaatamist kuritegude osas, mis on toime pandud enne tema määratud kuupäeva, vastavalt enne 1. jaanuari 2004 kohaldatavale väljaandmissüsteemile. Kõnealune kuupäev ei või olla hilisem kui 7. august 2002. Nimetatud avaldus avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas. Selle võib igal ajal tühistada."

Raamotsus 2009/299/JSK

14 Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, millega muudetakse raamotsuseid 2002/584/JSK, 2005/214/JSK, 2006/783/JSK, 2008/909/JSK ning 2008/947/JSK, edendades seeläbi isikute menetlusõigusi ja tõhustades selliste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamist, mis tehakse, kui asjaomane isik ei viibi isiklikult kohtulikul arutelul (ELT L 81, lk 24), mida liikmesriigid artikli 8 lõike 1 kohaselt peavad rakendama hiljemalt 28. märtsiks 2011, tunnistatakse kehtetuks

raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkt 1 ning lisatakse sellesse raamotsusesse uus artikkel 4a.

15 Nimetatud artiklit 4a „Otsused, mis tehakse pärast kohtulikku arutelu, millele asjaomane isik isiklikult ei ilmunud" kohaldatakse siiski vaid niisuguste kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise suhtes, mis on tehtud kohtuliku arutelu tulemusel, mille juures asjaomane isik ei viibinud, alates 28. märtsist 2011.

Liikmesriikide õigus

Belgia õigusnormid

16 Raamotsus 2002/584 võeti siseriiklikusse õigusesse üle 19. detsembri 2003. aasta seadusega Euroopa vahistamismääruse kohta (*Moniteur belge,* 22.12.2003, lk 60075; edaspidi „seadus Euroopa vahistamismääruse kohta").

17 Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslike aluste osas näeb selle seaduse artikkel 4 ette:

„Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldutakse järgmistel juhtudel:

[…]

5° on tõsist alust arvata, et Euroopa vahistamismääruse täitmine toob kaasa selle, et rikutakse asjaomase isiku põhiõigusi niisugustena, nagu need on tagatud [EL] artikliga 6."

18 Teiseks on seoses Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlike alustega seaduse artiklis 6 täpsustatud järgmist:

„Täitmisest võib keelduda järgmistel juhtudel:

[…]

4° kui Euroopa vahistamismäärus tehti karistuse või julgeolekumeetme täitmiseks ning kui asjaomane isik on Belgia kodanik või elab Belgias ja pädevad Belgia ametiasutused kohustuvad täitma selle karistuse või julgeolekumeetme vastavalt Belgia seadusele;

[...]".

19 Mis puudutab seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 6 punkti 4 alusel tehtud otsuse tõhusat rakendamist, siis näeb 23. mai 1990. aasta seaduse kohtulikult karistatud isiku riikidevahelise üleandmise, tingimisi karistatud või vabastatud isikute jälgimise ülevõtmise ja üleviimise ning vabadusekaotuste ja vabadust piiravate julgeolekumeetmete täitmise ülevõtmise ja üleviimise kohta (*Moniteur Belge*,

20.7.1990, lk 14304), mida on muudetud 26. mai 2005. aasta seadusega (*Moniteur Belge*, 10.6.2005, lk 26718; edaspidi „seadus üleandmise kohta"), artikli 18 lõige 2 ette:

„Kohtuotsus, mis tehakse […] seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 6 punkti 4 alusel, toob kaasa selles kohtuotsuses mõistetud vabadusekaotuse või vabadust piirava meetme täitmise ülevõtmise. Vabadusekaotust või vabadust piiravat meedet täidetakse vastavalt käesolevale seadusele."

20 Seaduse üleandmise kohta artiklit 18, mis paikneb VI peatükis „Välismaal mõistetud vabadusekaotuste ja vabadust piiravate meetmete täitmisest Belgias", tuleb tõlgendada sama seaduse artiklist 25 lähtudes, mis sätestab:

„V ja VI peatükki ei kohaldata tagaselja mõistetud kriminaalkaristuste suhtes, välja arvatud artikli 18 lõikes 2 nimetatud juhtudel, kui tegemist on tagaselja mõistetud karistusega, mis on omandanud *res iudicata* jõu."

21 Kolmandaks, mis puudutab tagatisi, mida vahistamismääruse teinud liikmesriik peab järgima, siis seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artiklid 7 ja 8 võtavad üle vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktid 1 ja 3. Selle seaduse artikkel 7 näeb tagaseljaotsusega mõistetud karistuse osas ette:

„Kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud karistuse või julgeolekumeetme täitmiseks, mis on mõistetud tagaseljaotsusega, ja asjaomasele isikule ei ole teatatud isiklikult ega teda muul viisil teavitatud, millal ja kus toimub istung, mille tulemusel tehti tagaseljaotsus, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et vahistamismääruse teinud õigusasutus annab piisava tagatise, et isikul, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa

vahistamismäärust, on võimalus esitada taotlus asja uueks läbivaatamiseks vahistamismääruse teinud liikmesriigis ning olla otsuse tegemise juures.

Seda, et vahistamismääruse teinud riigi õiguses eksisteerib õigusnorm, mis näeb ette õiguskaitsevahendi, ja on näidatud selle õiguskaitsevahendi kasutamise tingimused, millest tuleneb, et isik saab seda tõesti kasutada, tuleb pidada piisavaks tagatiseks esimese lõigu tähenduses."

22 Seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikkel 8 sätestab:

„Kui isik, kelle kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, on Belgia kodanik või elab Belgias, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast kohtumõistmist Belgiasse tagasi, et ta kannaks seal karistust või täidaks vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle mõistetud vahistamismääruse teinud liikmesriigis."

Rumeenia õigusnormid

23 Rumeenia kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 522*bis* sätestab:

„Asja uus läbivaatamine väljaandmise korral nende isikute puhul, kelle suhtes on tehtud tagaseljaotsus.

Niisuguse isiku väljaandmise korral, kelle suhtes on tehtud tagaseljaotsus ja kes on tagaseljaotsusega süüdi mõistetud, võib süüdimõistetud isiku taotlusel asja uuesti läbi vaadata kohus, kes tegi otsuse esimeses kohtuastmes.

Artiklite 405–408 sätted on kohaldatavad analoogia alusel."

24 Kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 405 näeb ette:

„Asi vaadatakse pärast teistmisavaldusele menetlusloa andmist läbi vastavalt esimeses kohtuastmes kohaldatavatele menetluseeskirjadele.

Kui kohus peab seda vajalikuks, hindab ta uuesti esimeses kohtuastmes või teistmisavaldusele menetlusloa andmise käigus esitatud tõendeid."

Menetlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

25 16. juuni 2000. aasta otsusega mõistis Tribunalul Bucureşti I. B-le nelja-aastase vabadusekaotuse tuumamaterjalide ja radioaktiivsete ainete salakaubaveo eest. Curtea de apel Bucureşti (Bukaresti apellatsioonikohus) kinnitas seda kohtuotsust 3. aprilli 2001. aasta otsusega.

26 Need kaks kohut lubasid I. B-l kanda oma karistust, mis määrati ja mida kinnitati võistlevas menetluses, enda töökohas, mitte kinnipidamisrežiimis.

27 Curtea supremă de justiție (Rumeenia) (Rumeenia ülemkohus), kes eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tegi tagaseljaotsuse ja ilma et I. B-d oleks isiklikult teavitatud selle kohtuistungi kuupäevast ja kohast, tühistas varem tehtud kohtuotsused osas, milles nendega lubati I. B-l kanda oma nelja-aastane vabadusekaotuslik karistus töökohas, ning nägi ette, et see karistus tuleb täita kinnipidamisrežiimis.

28 2002. aasta veebruaris otsustas I. B. pärast seda, kui tema sõnul oli tõsiselt rikutud tema õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, minna Belgiasse. Tema abikaasa ja kaks last ühinesid temaga üksteise järel alates 2002. aasta oktoobrist.

29 11. detsembril 2007 võeti I. B-lt Belgias vabadus 10. veebruari 2006. aasta teate põhjal, mille Rumeenia ametiasutused sisestasid Schengeni infosüsteemi (SIS) I. B. vahistamiseks ja üleandmiseks nendele asutustele talle mõistetud vabadusekaotuse kandmise raames.

30 Arvestades, et see teade on võrdväärne Euroopa vahistamismäärusega, pöördus procureur du Roi (kuninglik prokurör) eeluurimiskohtuniku poole, kes otsustas 12. detsembri 2007. aasta määrusega lasta I. B. tingimisi vabadusse, kuni tehakse lõplik otsus tema üleandmise kohta.

31 Tribunalul Bucureşti tegi 13. detsembril 2007 I. B. suhtes Euroopa vahistamismääruse Rumeenias määratud nelja-aastase vabadusekaotuse täitmiseks.

32 I. B. esitas 19. detsembril 2007 Office des étrangers'ile (välismaalaste amet) Belgias pagulasseisundi tunnustamise taotluse.

33 Procureur du Roi esitas 29. veebruaril 2008 Nivelles'i esimese astme kohtule taotluse Rumeenia õigusasutuse tehtud vahistamismääruse täidetavaks tunnistamiseks.

34 2. juulil 2008 keelduti I. B-le pagulasseisundi ja täiendava kaitse andmisest. See keeldumine, mida kinnitas 2009. aasta märtsis Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste kohtuvaidlustega tegelev nõukogu), on praegu Conseil d'État (Belgia) menetluses oleva kohtuasja ese.

35 Nivelles'i esimese astme kohus teatas 22. juuli 2008. aasta määrusega nende tingimuste kontrolli käigus, mis peavad Euroopa vahistamismääruse täitmiseks olema täidetud, et vahistamismäärus vastas kõigile seaduses Euroopa vahistamismääruse kohta ette nähtud tingimustele. Eelkõige leidis ta, et ei olnud tõsist alust arvata, et selle vahistamismääruse täitmine võib kaasa tuua I. B. põhiõiguste rikkumise.

36 Sellega seoses märgib nimetatud kohus, et kuigi põhikohtuasjas vaatluse all oleva Euroopa vahistamismääruse eesmärk on tõepoolest tagaseljaotsuse täitmine, esitas vahistamismääruse teinud Rumeenia asutus siiski tagatisi, mida võib pidada piisavaks seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 7 tähenduses, sest Euroopa vahistamismääruses on täpsustatud, et Rumeenia kriminaalmenetluse seadustiku

artikli 522*bis* kohaselt võib asja tagaselja süüdi mõistetud isiku taotlusel uuesti arutada instants, kes tegi otsuse esimeses kohtuastmes.

37 Nivelles'i esimese astme kohus otsustas, et I. B. ei saa tugineda seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikli 6 punktile 4, mis näeb ette, et Euroopa vahistamismääruse täitmisest võib keelduda, kui see tehti karistuse täitmiseks ning kui asjaomane isik elab Belgias ja pädevad Belgia ametiasutused kohustuvad täitma selle karistuse vastavalt siseriiklikule seadusele.

38 Nimelt kohaldatakse seda keeldumise alust üksnes niisuguste tagaselja mõistetud karistuste suhtes, millel on *res iudicata* jõud, nagu täpsustab seaduse üleandmise kohta artikkel 25 koosmõjus artikli 18 lõikega 2. Ent I. B-l on veel võimalus taotleda asja uut läbivaatamist.

39 Pealegi märgib nimetatud kohus, et seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta artikkel 8 näeb ette, et niisuguse isiku üleandmise suhtes, kelle kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks ja kes elab Belgias, võib kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast tema üle kohtumõistmist tagasi Belgiasse, et ta kannaks seal karistust, mille on talle mõistnud vahistamismääruse teinud riik, kusjuures selle seaduse artikkel 7 näeb ette, et tagaseljaotsusel põhinevat Euroopa vahistamismäärust peetakse karistuse täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruseks.

40 Võttes arvesse, et erinev kohtlemine võib tekitada diskrimineerimise ja arvestades seda, et I. B. elab nimetatud õigusnormide tähenduses Belgias, esitas Nivelles'i esimese astme kohus juhuks, kui seda artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav vaid kohtu alla andmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse suhtes, kuid mitte niisuguse vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks tehtud vahistamismääruse suhtes, mis on mõistetud tagaseljaotsusega ja mille süüdimõistetud isik saab veel edasi kaevata,

Cour constitutionnelle'ile küsimuse nimetatud artikli 8 kooskõla kohta põhiseaduse artiklitega 10 ja 11, mis puudutavad võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtteid.

41 Kuna Cour constitutionnelle asus omakorda seisukohale, et seaduse Euroopa vahistamismääruse kohta eesmärk on vaid raamotsuse 2002/584 siseriiklikus õiguskorras rakendamine, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Euroopa vahistamismäärust, mis tehti, et täita tagaselja – ilma et süüdimõistetut oleks teavitatud kohtuistungi kuupäevast ja kohast – mõistetud karistus, mille see isik saab veel edasi kaevata, tuleb pidada mitte vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud vahistamismääruseks […] raamotsuse [2002/584] artikli 4 punkti 6 tähenduses, vaid kohtu alla andmiseks tehtud vahistamismääruseks sama raamotsuse artikli 5 punkti 3 tähenduses?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas sama raamotsuse artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et need ei võimalda liikmesriikidel kohaldada niisuguse nende territooriumil elava isiku vahistamismääruse teinud õigusasutusele üleandmise suhtes, kelle kohta on esimeses küsimuses kirjeldatud asjaoludel tehtud vahistamismäärus vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks, tingimust, et see isik tuuakse tagasi vahistamismäärust täitvasse riiki, et ta kannaks seal vabadusekaotust või täidaks vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle lõplikult vahistamismääruse teinud riigis?

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas nimetatud sätetega rikutakse [EL] artikli 6 lõiget 2 ning konkreetsemalt võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet?

4. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas sama raamotsuse artikleid 3 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et need ei võimalda liikmesriigi õigusasutustel keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui on tõsiselt alust arvata, et selle täitmise tagajärjel rikutakse asjaomase isiku põhiõigusi niisugustena, nagu need on tagatud [EL] artikli 6 lõikega 2?"

Eelotsuse küsimused

42 Sissejuhatuseks tuleb esiteks täpsustada, et vastavalt raamotsuse 2002/584 artiklile 32 on raamotsus kohaldatav pärast 1. jaanuari 2004 saadud väljaandmistaotluste suhtes, tingimusel et liikmesriik ei ole teinud avaldust, et ta jätkab taotluste läbivaatamist vastavalt enne seda kuupäeva kohaldatavale väljaandmissüsteemile niisuguste tegude suhtes, mis on toime pandud enne 7. augustit 2002. Kuigi põhikohtuasjas asjassepuutuv taotlus puudutab enne seda kuupäeva aset leidnud asjaolusid, on kindel, et Belgia Kuningriik ei ole niisugust avaldust teinud. Järelikult on nimetatud raamotsus käesolevas asjas kohaldatav.

43 Teiseks olgu meenutatud, et sama raamotsuse artiklites 3 ja 4 loetletud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise aluste hulgas ei ole varjupaigataotlust ega pagulasseisundi tunnustamise või täiendava kaitse saamise taotlust.

44 Mis puudutab täpsemalt liikmesriigi päevatele asutustele teise liikmesriigi kodaniku esitatud varjupaigataotlust, siis sätestab EÜ asutamislepingule lisatud protokolli nr 29 Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta (nüüd ELT lepingule lisatud protokoll nr 24) ainus artikkel muu hulgas, et arvestades põhiõiguste ja -vabaduste kaitse taset liikmesriikides, peetakse liikmesriike seoses varjupaigaküsimustega kõigis juriidilistes ja praktilistes tähendustes üksteise suhtes ohututeks päritolumaadeks.

45 Samuti tuleb täpsustada, et liikmesriigi kodaniku esitatud pagulasseisundi tunnustamise või täiendava kaitse saamise taotlus ei kuulu niisuguse rahvusvahelise kaitse mehhanismi kohaldamisalasse, mis on ette nähtud nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiviga miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, lk 12; ELT eriväljaanne 19/07, lk 96)

46 Järelikult ei saa asjaolu, et I. B. esitas Belgia pädevatele asutustele pagulasseisundi tunnustamise või täiendava kaitse saamise taotluse direktiivi 2004/83 tähenduses, pidada asjassepuutuvaks eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimustele vastamisel.

47 Kolmandaks olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtub eeldusest, mille kohaselt pöörduti tema poole tagaseljaotsuse täitmise taotlusega raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 1 tähenduses. Vajaduse korral peab nimetatud kohus kasutama talle sama raamotsuse artikli 15 lõikes 2 ette nähtud võimalusi, et seda küsimust kontrollida. Igal juhul on Euroopa Kohus kohustatud tegema otsuse nendest faktilistest ja õiguslikest kaalutlustest lähtudes, mis on esitatud eelotsusetaotluses.

Esimene ja teine küsimus

48 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esimese ja teise küsimusega, mida tuleb koos uurida, sisuliselt teada seda, kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 saab tõlgendada nii, et raamotsuse artikli 5 punkti 1 tähenduses tagaselja määratud karistuse täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes võib kohaldada tingimust, et isik, kes on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või elab seal, tuuakse tagasi sellesse riiki, et ta kannaks seal vajaduse korral karistust, mis mõistetakse talle vahistamismääruse teinud riigis pärast asja uut läbivaatamist, mille juures ta viibis.

49 Nendele küsimustele vastamiseks tuleb täpsustada, et nagu näeb ette raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõige 1, võib Euroopa vahistamismäärus puudutada kahte olukorda. Niisiis võib selle vahistamismääruse teha esiteks kohtu alla andmiseks või teiseks vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

50 Kuigi raamotsuse 2002/584 ülesehitus tugineb vastastikuse tunnustamise põhimõttele, ei tähenda selline tunnustamine – nagu nähtub raamotsuse artiklitest 3–5 – vahistamismääruse täitmise absoluutset kohustust.

51 Nimelt jätab raamotsuse ülesehitus, nagu nähtub eelkõige nende artiklite sätetest, liikmesriikidele võimaluse lubada konkreetsetes olukordades pädevatel õigusasutustel otsustada, et mõistetud karistus tuleb täita vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil.

52 Nii on see eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 alusel. Raamotsuses nimetatud kahte liiki Euroopa vahistamismääruse puhul on nende sätete eesmärk muu hulgas suurendada tagaotsitava isiku ühiskonda taasintegreerimise tõenäosust (vt eelkõige 6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-123/08: Wolzenburg, EKL 2009, lk I-9621, punkt 62).

53 Miski ei luba asuda seisukohale, et liidu seadusandja kavatses selle eesmärgi alt välja jätta isikud, keda otsitakse taga tagaseljaotsusega määratud karistuse tõttu.

54 Esiteks kuulub ju tagaseljaotsus, kui asjaomasele isikule ei ole teatatud isiklikult ega teda muul viisil teavitatud, millal ja kus toimub istung, mille tulemusel tehti tagaseljaotsus, raamotsuse 2002/584 kohaldamisalasse, kusjuures raamotsuse artikli 5 punkt 1 näeb just nimelt ette, et niisuguse otsuse alusel tehtud vahistamismääruse täitmise suhtes võib kohaldada tagatise tingimust, et isikul on võimalus esitada taotlus asja uueks läbivaatamiseks.

55 Teiseks ei saa pelk asjaolu, et nimetatud artikli 5 punkt 1 seab niisuguse tagatise tagaseljaotsuse alusel tehtud vahistamismääruse täitmise tingimuseks, muuta sedalaadi vahistamismääruse suhtes kohaldamatuks raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 ja artikli 5 punktis 3 nimetatud alust või tingimust, et suurendada tagaotsitava isiku ühiskonda taasintegreerimise tõenäosust.

56 Juhul kui tagaseljaotsusega määratud karistus, millel rajaneb vahistamismäärus põhikohtuasjas, ei ole muutunud täitmisele pööratavaks, on üleandmise eesmärk just nimelt võimaldada jätkata kriminaalmenetlust või algatada uus menetlus, st et isik

antakse üle kohtu alla andmiseks, mis vastab raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 silmas peetud hüpoteesile.

57 Kuna sellise isiku olukord, kes mõisteti süüdi tagaseljaotsusega ja kellel on veel võimalus esitada asja läbivaatamise taotlus, on sarnane sellise isiku olukorraga, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, siis ei takista ükski objektiivne põhjus seda, et vahistamismäärust täitev õigusasutus, kes rakendab raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 1, kohaldaks raamotsuse artikli 5 punktis 3 toodud tingimust.

58 Pealegi on see ainus tõlgendus, mis võimaldab praegu suurendada niisuguse isiku ühiskonda taasintegreerimise tõenäosust, kes elab vahistamismäärust täitvas liikmesriigis ja kelle asja saab pärast süüdimõistmist kohtuotsusega, mis veel ei ole täitmisele pööratav, vahistamismääruse teinud liikmesriigis uuesti läbi vaadata.

59 Viimaseks võimaldab niisugune tõlgendus veel – nagu rõhutas eelkõige Rootsi valitsus – mitte panna tagaselja süüdimõistetud isikut loobuma kohtuasja uuest läbivaatamisest vahistamismääruse teinud liikmesriigis seetõttu, et tema karistus täidetaks vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktile 6 liikmesriigis, kus ta omab elukohta raamotsuse asjakohaste sätete tähenduses.

60 Nagu väitsid kõik liikmesriigid ja Euroopa Komisjon, kes esitasid märkusi esimese küsimuse või esimese ja teise küsimuse kohta, tuleneb sellest, et vahistamismäärust täitval liikmesriigil on lubatud kohaldada sellise isiku üleandmise suhtes, kes on samas olukorras nagu I. B., tingimust, et raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktides 1 ja 3 ette nähtud tingimusi koos kohaldatakse.

61 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et kui asjassepuutuv vahistamismäärust täitev liikmesriik on rakendanud oma siseriiklikus õiguskorras selle raamotsuse artikli 5 punkte 1 ja 3, siis võib nimetatud artikli 5 punkti 1 tähenduses tagaselja määratud karistuse täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes kohaldada tingimust, et isik, kes on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või elab seal, tuuakse tagasi sellesse riiki, et ta kannaks seal vajaduse korral karistust, mis mõistetakse talle vahistamismääruse teinud liikmesriigis asja uue läbivaatamise tulemusel, mille juures ta viibis.

Kolmas ja neljas küsimus

62 Kolmas ja neljas küsimus esitati tegelikult vaid juhuks, kui esimesele ja teisele küsimusele antud vastus ei oleks põhikohtuasja asjaoludel võimaldanud vahistamismäärust täitval õigusasutusel kohaldada huvitatud isiku üleandmise suhtes tingimust, et ta saadetakse tagasi vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki.

63 Kuna Euroopa Kohus nõustus oma vastuses esimesele ja teisele küsimusele võimalusega seada üleandmise tingimuseks raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tagatis, siis ei ole kolmandale ja neljandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et kui asjassepuutuv vahistamismäärust täitev liikmesriik on rakendanud oma siseriiklikus õiguskorras selle raamotsuse artikli 5 punkte 1 ja 3, siis võib nimetatud artikli 5 punkti 1 tähenduses kohaldada tagaselja määratud karistuse täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes tingimust, et isik, kes on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või elab seal, tuuakse tagasi sellesse riiki, et ta kannaks seal vajaduse korral karistust, mis mõistetakse talle vahistamismääruse teinud liikmesriigis asja uue läbivaatamise tulemusel, mille juures ta viibis.

Allkirjad